

MUNKAERŐPIACI TÜKÖR
2017

MUNKAERŐPIACI TÜKÖR

Az évkönyvsorozat szerkesztőbizottsága

- BUSCH IRÉN – főosztályvezető, Belügyminisztérium • FAZEKAS KÁROLY – főigazgató, MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont
- KOLTAY JENŐ – ny. tudományos főmunkatárs, MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Közgazdaság-tudományi Intézet
 - KÖLLŐ JÁNOS – tudományos tanácsadó, MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Közgazdaság-tudományi Intézet
 - LAKATOS JUDIT – szakmai főtanácsadó, Központi Statisztikai Hivatal
 - SZABÓ-MORVAI ÁGNES – tudományos munkatárs, MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Közgazdaság-tudományi Intézet

Sorozatszerkesztő

FAZEKAS KÁROLY

MUNKAERŐPIACI TÜKÖR 2017

**SZERKESZTETTE
FAZEKAS KÁROLY
SZABÓ-MORVAI ÁGNES**

**MTA KÖZGAZDASÁG- ÉS REGIONÁLIS TUDOMÁNYI KUTATÓKÖZPONT
KÖZGAZDASÁG-TUDOMÁNYI INTÉZET
BUDAPEST, 2018**

A kiadó címe:
MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont
Közgazdaság-tudományi Intézet
1097 Budapest, Tóth Kálmán utca 4.
A kiadvány ingyenesen megrendelhető a kiadó címén
e-mail: biblio@krtk.mta.hu
telefon: (+36-1) 309-2649

E kiadvány megjelenését támogatta a Magyar Tudományos Akadémia
és a Pénzügyminisztérium

Copyright © MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont
Közgazdaság-tudományi Intézet, 2018
Borító fotó © Czigány Ákos

ISSN 1586-460X

Felelős kiadó: Fazekas Károly
Olvasószerkesztő: Patkós Anna
Műszaki szerkesztő: Kravjánszki Róbert
Nyomdai előkészítés: font.hu
Typográfia: Garamond, Franklin Gothic
Nyomdai munkák: Oliton Kft.

TARTALOM

Előszó	11
A magyarországi munkapiac 2017-ben (<i>Bakó Tamás & Lakatos Judit</i>)	19
A gazdasági környezet alakulása	21
Munkaerő-kínálat, foglalkoztatottság	21
Munkaerő-kereslet és munkaerő-tartalék	27
Kereset, munkajövedelem	33
Hivatkozások	38
Közelkép: Nők a munkaerőpiacon	39
Bevezető (<i>Szabó-Morvai Ágnes</i>)	41
1. Nők a munkaerőpiacon. Problémafelvetés, szakirodalmi áttekintés (<i>Varga Júlia</i>)	45
2. Nők a hazai munkaerőpiacon. Historikus adatsorok és trendek az elmúlt tíz évben	53
2.1. Aktivitás, foglalkoztatás, munkanélküliség és bérek (<i>Köllő János</i>)	53
2.2. Van-e üvegfalon Magyarországon? Nemek közötti bérkülönbség az iskolai végzettség függvényében (<i>Adamecz-Völgyi Anna</i>)	62
2.3. Női és férfi vezetők (<i>Nagy Beáta & Sebők Anna</i>)	65
K2.1. Nők a tudományban – az európai és magyarországi helyzet (<i>Paksi Veronika & Groó Dóra</i>)	68
3. A női munkaerő helyzete az EU-ban és Magyarországon	70
3.1. Női foglalkoztatottság poszt szocialista EU-tagországokban (<i>Samu Flóra, Scharle Ágota & Csillag Márton</i>)	70
3.2. Jövedelemegyenlőtlenség Európában – nők, férfiak és párok (<i>Cseres-Gergely Zsombor</i>)	75
3.3. Nők foglalkoztatási helyzetére ható szakpolitikák Európában (<i>Kálmán Judit</i>)	79
4. Emberi tőke, I. rész. Születés, kisgyermekkor	88
4.1. Bevezetés (<i>Szabó-Morvai Ágnes</i>)	88
4.2. Kisgyermekkorú sokkok szerepe a nemi egyenlőtlenségek alakulásában (<i>Szabó-Morvai Ágnes</i>)	90
4.3. Sokkok hatása a születési kimenetekre (<i>Adamecz-Völgyi Anna,</i> <i>Bárdits Anna, Kertesi Gábor & Szabó-Morvai Ágnes</i>)	94

5. Emberi tőke, II. rész. Tesztpontszám és iskolai teljesítmény	97
5.1. A női–férfi iskolázottsági különbségek átalakulása (<i>Varga Júlia</i>)	97
5.2. Nemek szerinti tesztpontszám-különbségek nemzetközi összehasonlításban (<i>Hermann Zoltán</i>)	103
5.3. Lányok a magyar középfokú szakképzésben (<i>Csillag Márton, Greskovics Bori & Molnár Tamás</i>)	110
5.4. Horizontális nemi szegregáció a felsőoktatásban – STEM-jelentkezések (<i>Koen Declercq & Varga Júlia</i>)	114
6. Emberi tőke, III. rész. A nem kognitív jellemzők szerepe	122
6.1. A nem kognitív készségek felértékelődésének hatása a nők munkaerőpiaci helyzetére (<i>Fazekas Károly</i>)	122
K6.1. A személyiségjegyek időbeli stabilitásának nemek közti eltérései (<i>Kiss Hubert János & Szabó-Morvai Ágnes</i>)	130
6.2. Nemek közötti preferenciakülönbségek a szakirodalomban (<i>Drucker Luca Flóra, Horn Dániel & Kiss Hubert János</i>)	132
K6.2. Nemek közötti különbségek a kognitív képességek munkahelyi használatában (<i>Pető Rita & Reizer Balázs</i>)	140
K6.3. Motiváció, visszajelzés hatása (<i>Lovász Anna & Szabó-Morvai Ágnes</i>)	141
7. Emberi tőke, IV. rész. Egészség és munkapiaci aktivitás a nők körében (<i>Bíró Anikó, Branyiczki Réka & Elek Péter</i>)	142
8. Házasság, gyermekvállalás	152
8.1. A tinédzserkori gyermekvállalás hatása (<i>Adamecz-Völgyi Anna</i>)	152
8.2. Bölcsőde, óvoda hatása a női munkakínálatra (<i>Szabó-Morvai Ágnes & Lovász Anna</i>)	157
K8.1. A bölcsődei férőhelyek alakulása (<i>Scharle Ágota</i>)	160
8.3. Karrier gyermekvállalás előtt és után (<i>Lovász Anna, Ewa Cukrowska-Torzewska & Szabó-Morvai Ágnes</i>)	161
8.4. A gyermekvállalás szerepe a női–férfi bérkülönbség alakulásában (<i>Lovász Anna & Ewa Cukrowska-Torzewska</i>)	164
K8.2. A Magyar Születési Kohorszvizsgálat által nyújtott lehetőségek (<i>Kapitány Balázs & Veroszta Zsuzsanna</i>)	167
9. Háztartási munkamegosztás (<i>Szabó-Morvai Ágnes</i>)	168
K9.1. A munka – magánélet közötti átszivárgások (<i>Nagy Beáta, Király Gábor & Radó Márta</i>)	172
10. Klasszikus munkapiaci diszkrimináció (<i>Lovász Anna & Simonovits Bori</i>)	174
K10.1. A diszkrimináció alakulása 1995 és 2016 között (<i>Kőrösi Gábor</i>)	178

11. Intézményi környezet	179
11.1. A nők foglalkoztatására ható jogszabályi környezet változása (<i>Makó Ágnes</i>)	179
11.2. Rugalmas foglalkoztatási formák és egyéb családbarát intézkedések a magyar vállalatok körében (<i>Tóth István János,</i> <i>Hajdu Miklós & Makó Ágnes</i>)	185
11.3. A gyermekgondozási szabadság láthatatlan feltételei – a munkáltató szerepe (<i>Fodor Éva & Christy Glass</i>)	190
11.4. A közfoglalkoztatásban dolgozó nők főbb jellemzői (<i>Busch Irén</i> & <i>Lakatos Judit</i>)	194
12. A Nők40 program dilemmái (<i>Simonovits András & Tir Melinda</i>)	197
A munkapiaci szakpolitika eszközei (2017. június – 2018. május) (<i>Hajdu Miklós, Makó Ágnes, Nábelek Fruzsina & Nyíró Zsanna</i>)	203
Statisztikai adatok	217
1. Alapvető gazdasági adatok	219
2. Népeség	221
3. Gazdasági aktivitás	224
4. Foglalkoztatottak	232
5. Munkanélküliek	242
6. Keresetek	259
7. Oktatás	266
8. Munkaerő-kereslet	270
9. Regionális különbségek	273
10. Munkaiügyi kapcsolatok	281
11. Jóléti ellátások	286
12. Munkát terhelő adók	292
13. Nemzetközi adatok	296
14. A fontosabb adatok forrásai	299
Munkapiaci kutatások. Válogatott bibliográfia (<i>Bálint Éva</i>)	305
Függelék. Táblázatok és ábrák jegyzéke	317
Munkaerőpiaci Zsebtükör (külön füzetben)	

A KÖTET SZERZŐI

ADAMECZ-VÖLGYI ANNA – UCL INSTITUTE OF EDUCATION,
BUDAPEST SZAKPOLITIKAI ELEMZŐ INTÉZET
BAKÓ TAMÁS – MTA KRTK KTI
BÁLINT ÉVA – MTA KRTK KTI
BÁLINT MÓNIKA – MTA KRTK KTI
BÁRDITS ANNA – CEU
BÍRÓ ANIKÓ – MTA KRTK KTI
BRANYICZKI RÉKA – CEU, TÁRKI
BUSCH IRÉN – BM KVHÁT
CHRISTY GLASS – UTAH STATE UNIVERSITY
CSERES-GERGELY ZSOMBOR – EUROPEAN COMMISSION,
JOINT RESEARCH CENTRE (JRC)
CSILLAG MÁRTON – BUDAPEST SZAKPOLITIKAI ELEMZŐ INTÉZET
EWA CUKROWSKA-TORZEWSKA – UNIVERSITY OF WARSAW,
FACULTY OF ECONOMIC SCIENCES
KOEN DECLERCQ – IRES, UCLOUVAIN, FNRS, AND LEER, KU LEUVEN
DRUCKER LUCA FLÓRA – MTA KRTK KTI
ELEK PÉTER – ELTE / MTA KRTK KTI
FAZEKAS KÁROLY – MTA KRTK KTI
FODOR ÉVA – CEU
GRESKOVICS BORI – BUDAPEST SZAKPOLITIKAI ELEMZŐ INTÉZET
GROÓ DÓRA – NŐK A TUDOMÁNYBAN EGYESÜLET
HAJDU MIKLÓS – BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM
HERMANN ZOLTÁN – MTA KRTK KTI
HORN DÁNIEL – MTA KRTK KTI
KÁLMÁN JUDIT – MTA KRTK KTI
KAPITÁNY BALÁZS – KSH NÉPESSÉGTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZET
KERTESI GÁBOR – MTA KRTK KTI
KIRÁLY GÁBOR – BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM,
BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM
KISS HUBERT JÁNOS – MTA KRTK KTI
KÖLLŐ JÁNOS – MTA KRTK KTI
KÖRÖSI GÁBOR – MTA KRTK KTI
LAKATOS JUDIT – KSH

LOVÁSZ ANNA – MTA KRTK KTI
MAKÓ ÁGNES – GAZDASÁG- ÉS VÁLLALKOZÁSKUTATÓ INTÉZET
MOLNÁR TAMÁS – BUDAPEST SZAKPOLITIKAI ELEMZŐ INTÉZET
NÁBELEK FRUZSINA – GAZDASÁG- ÉS VÁLLALKOZÁSKUTATÓ INTÉZET
NAGY BEÁTA – BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM
NYÍRŐ ZSANNA – GAZDASÁG- ÉS VÁLLALKOZÁSKUTATÓ INTÉZET, MTA TK KI
PAKSI VERONIKA – MTA TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KUTATÓKÖZPONT
PETŐ RITA – CEU
RADÓ MÁRTA – MTA TK „LENDÜLET” RECENS,
BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM
REIZER BALÁZS – MTA KRTK KTI
SAMU FLÓRA – MTA TK „LENDÜLET” RECENS,
MTA TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KUTATÓKÖZPONT,
BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM
SCHARLE ÁGOTA – BUDAPEST SZAKPOLITIKAI ELEMZŐ INTÉZET
SEBŐK ANNA – MTA KRTK KTI
SHANSHAN WU – BEIJING NORMAL UNIVERSITY
SIMONOVITS ANDRÁS – MTA KRTK KTI
SIMONOVITS BORI – ELTE PEDAGÓGIAI ÉS PSZICHOLÓGIAI KAR
SZABÓ-MORVAI ÁGNES – MTA KRTK KTI
TAJTI JÓZSEF – PÉNZÜGYMINISZTERIUM
TIR MELINDA – MTA KRTK KTI
TÓTH ISTVÁN JÁNOS – MTA KRTK KTI
VARGA JÚLIA – MTA KRTK KTI
VEROSZTA ZSUZSANNA – KSH NÉPESSÉGTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZET